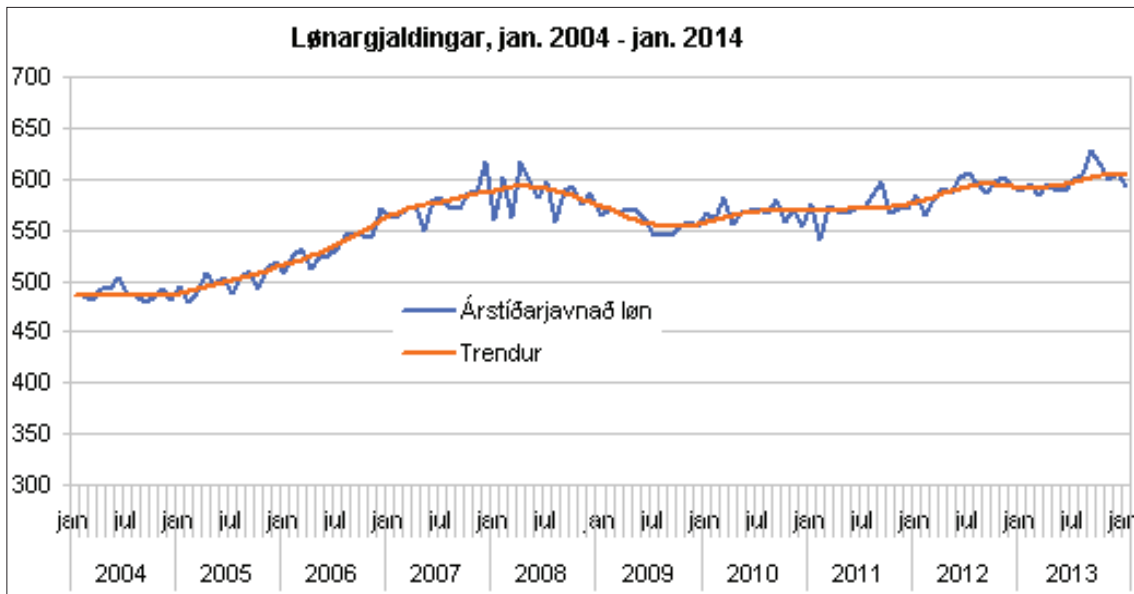
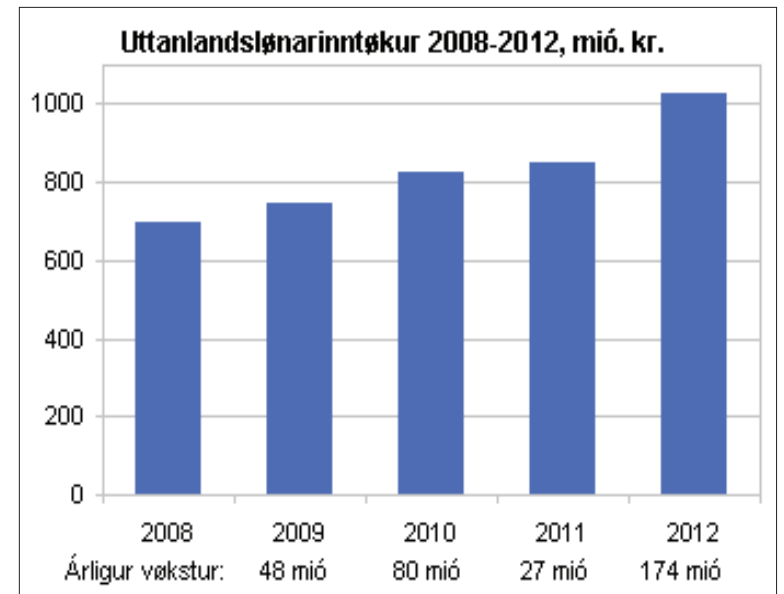

Flatskattalættin gagnaði einvíst einum minniluta av háløntum borgarum

HANS PAULI STRØM

MYND 5: Lønarútgjaldingar 2004-13

MYND 6: Uttanlandsinntøkurnar 2008-12

Ikki fleiri løntakarar við flatskattinum

Samgongufólk hava reypað av økta talinum av fólki, sum komu í vinnu eftir flatskattalættan. Veruleikin er tíverri ein annar, sum skilliga sæst av myndini við løntakaratalinum frá 2004 til 2013.

Frá vári 2008 síggja vit eitt stórt fall í løntakaratalinum til á sumri 2011. Tá vendir gongdin, og vit síggja ein lítlan vøkstur fram til á sumri 2012 men so støðgar upp, og síðani tá hevur løntakaratalið staðið mestsum í stað. So heldur ikki á hesum øki gjørdi flatskattalættin stórar skreytir.

Sí mynd 5:

Onki framlop í lønarútgjaldingunum við flatskattinum

Við so ovurstórum skattalætta vildi man sambært høggrasamgonguni fáa eitt ordiligt lop uppfrá í øktum lønarútgjaldingum. Men onki sæst til hetta sprellið. Heilt frá 2009 (eisini gjøgnum veturin 2010-11, har alt Fiskavirkning fór á heysin) sæst allan vegin frameftir til í dag ein lítil javnur vøkstur í lønarútgjaldingunum. Kanska, hyggur man gjølla eftir, sæst ein evarska lítil bugla frá heystinum 2011 til á sumri 2012.

Sí mynd 6:

Fleiri arbeiða heldur uttanlands enn heima

Argumentið fyri flatskattinum var, at tað skuldi loysa seg betur at arbeiða – altso í Føroyum. Men myndin talar týðiliga um tað sera løgna, sum hendur í sjálvum flatskattaárinum 2012, at meðan lítil vøkstur er í lønarútgjaldingunum í Føroyum, er ein eksplosivur vøkstur í lønarinntøkunum hjá føroyingum, ið arbeiða uttanlands: frá 851 mió. í 2011 til 1,025 mia. kr. í 2012. Ein vøkstur á 21%. Tvs. at enn fleiri føroyingar fara at arbeiða uttanlands og enn fleiri skatta-krónur fara uttan um føroyska landskassan.

Folkavøxsturin er hjá teimum gomlu

Løgmaður gleðist um, at nú er vent í keðiligu gongdini við fólkatálinum. Samró fer eitt stig longur, og gevur flatskattinum heiðurin. Jú, gleðiligt at fráflytingin av ungum fólki er minkað nakað, so at rúm er blivið fyri einum fólkaøkstri.

Sí mynd 7:

Men hvar veksur fólkatálið? Har er ein ógviliga týðilig og sterk tala í myndini, ið vísir vøxsturin í fólkatálinum frá 2012 til 2013 – tíðarskeiðið sum lögmaður og fylgisneytar annars vísa til:

- 0-25 ára gomul eru 95 færri
- 25-50 ára gomul eru 82 færri
- 50-70 ára gomul eru 136 fleiri
- Yvir 70 ára gomul eru 185 fleiri.

Skeiva gongdin við skeiklingini av fólkasamansetingini heldur sostatt fram sum eitt úrslit av, at sjálvt við hampiliga stórum burðaravlopi ger ein fráflyting upp móti hundrad fólki árliga so stóran skaða. Tí minskar talið av ungum – og serliga ungum kvinnum – framvegis, og harvið barnatalið. Vit eldru flyta ongastaðni, liva longri – og verða fleiri og fleiri.

Ein slíkur vøkstur í fólkatálinum, sum hendi í 2013 eins og í árunum frammanundan, merkir bara, at fólkabotnurin undir føroyska samfelagnum framvegis tódnar og skapar ótryggleika um landsins framtíð.

Hví spurdist onki úr flatskattalættanum?

Vit hava havt stóran vøkstur í útflutningum. Tað skulu vit fegnast um. Men neyvan nakar takkar flatskattinum fyri tað. Har hava vit verið so heppin við tí stóra nýggja tilfeingi, vit serliga frá 2011 hava fingið atgongd til við uppi-sjóarfiskinum. Og við høgum, stabillum prísnum í útflutninginum av alifiski.

Men hvussu ber tað til, at tann ovurstóri flatskattalættin ikki

skapti nakran samfelagsligan vøkstur nakrastaðni?

Tað er undrunarvert, tí hesin flatskattalættin var so almikil, at man ongantið hevur sæð makan, hvørki her á landi ella í øðrum framkomnum londum. Fyri at kunna samanbera millum lond verður skattalætti roknaður í % av bruttotjóðarúrtøkuni.

Sjálvt Reagan og Bush blikna móti Jørgen, Jenisi og Kaj Leo

Við stívliga 330 mió.kr. svaraði føroyski flatskattalættin til heili 2,5% av BTÚ. Tá blikna sjálvt skattalættarnir hjá Reagan (í 80-unum) og Bush (fyrst í 0-unum), sum við gott 2% av BTÚ vóru teir størstu í søgu USA's.

Sjálvt skattalættin hjá borgarligu svensku stjórnini fyri nøkrum árum síðani – tann mest stórtøkni í norðanlondum nakrantíð – kom heldur ikki longur upp enn á gott 2%. Hann hevði tó stóran samfelagsligan virknað sambært Anders Borg figgjarmála-ráðharra,

tí hann miðaði eftir lág- og miðal-inntøkunum og skapti størstu framdriftina har.

Samanbera vit við danska skattalættan í fjør hjá Thorning-stjórnini, ið almikið rok stóðst av, var hann bert á 0,3 % av BTÚ – ein áttandapart av føroyska flatskattalættanum.

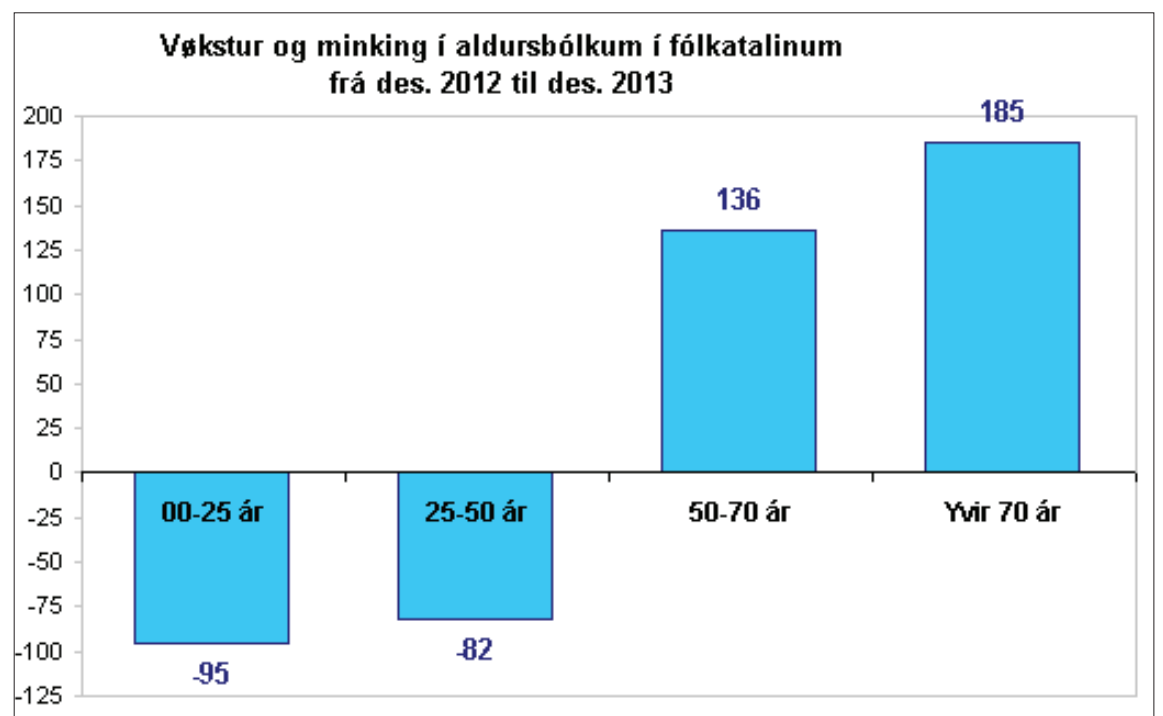
Flatskatturin gylti tey á ovastu rókum

At so lítið gagnligt sæst eftir ovurstóra flatskattalættanum í føroyska samfelagnum kemur bara av teirri orsök, sum orðini hjá svenska figgjarmálaráðharranum benda á: fyri at hava nakran virkna skal skattalættin fevna um stóru fjøldina av miðal- og láginntøkustættunum.

Men flatskattalættin hjá føroysku høggrasamgonguni – metstórur í internationalum og søguligum málistokki – gagnaði einvíst einum minniluta av háløntum borgarum og hevði ongan virknað hevur fyri ta stóru fjøldina við miðal- og láginntøkum. Sum dømi:

- Fyri ein pensjonist var skattalættin um 60 kr. um mánaðin.
- Fyri eina arbeiðsmannaløn var skattalættin eini 100 kr. um mánaðin.
- Afturímóti fingur tey hægstlønntu á ovastu rókum gullrandaðan vinning, t.d. tey við 700 túsund um árið, ið fingur um 5.000 kr. um mánaðin í skattalætta.
- Fyri ikki at tala um miljóningarnar, sum blivu vælsignaðir við heilum 7.000 kr. um mánaðin í skattalætta!

Hetta var dupult ómoralskt og ábyrgdarleyst, tá hugsað verður um, at høggrasamgongan hevði onga aðra figging fyri hesari burtursøpling av inntøkum úr landshúsarhaldinum, enn at ræna framtíðar skattin av framtíðar pensjónum – ið merkir, at aftur eitt hol á nógvar hundradtals miljónir verður grivið undan framtíðar lívsfyrirteyrum fyri føroyska samfelagnum.

MYND 7: Broytingin í fólkatálinum des. 2012 – des. 2013